

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding

Bedrijfskunde MER

voltijd en deeltijd

Saxion Hogeschool

**De kracht van
kennis.**

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Bedrijfskunde MER
voltijd en deeltijd

Saxion Hogeschool

Croho-nummer 34139

Hobéon Certificering

Datum

14 maart 2018

Auditpanel

Dhr. R.J.M. van der Hoorn MBA CMC, voorzitter

Mw. Drs. H.M. Moesker

Dhr. E. De Seranno MBA

Dhr. F. Tawfik, studentlid

Secretaris

Dhr. Dr. P.J.A.M. Scharpff RI

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	5
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	7
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	17
6.	AANBEVELINGEN	19
BIJLAGE I	Scoretabel	21
BIJLAGE II	Programma, werkwijze en beslisregels	23
BIJLAGE III	Lijst geraadpleegde documenten	27
BIJLAGE IV	Overzicht auditpanel	29

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Saxion Hogeschool
status instelling	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Bedrijfskunde MER
registratienummer croho	34139
domein/sector croho	Economie
oriëntatie opleiding	Hbo
niveau opleiding	Bachelor
graad en titel	Bachelor of Business Administration
aantal studiepunten	240
locatie	Enschede
variant(en)	Voltijd, Deeltijd Versnelde route Economie
onderwijstaal	Nederlands
datum audit / opleidingsbeoordeling	12 december 2017
contactpersoon opleiding	Ilse Tempelman i.tempelman@saxion.nl

2. SAMENVATTING

Inleiding

De hbo-bacheloropleiding Bedrijfskunde MER (BMER) leidt studenten op tot breed inzetbare bedrijfskundige beroepsbeoefenaars voor de regio Twente. Naast een voltijdse variant van vier jaar – die tweemaal per jaar start – kent de opleiding ook een deeltijdvariant en een verkort traject. Die beide laatste varianten zullen binnen afzienbare tijd verdwijnen.

De opleiding beoogt studenten op te leiden tot 'samenwerker' binnen de (interne en externe) bedrijfsomgeving. De arbeidsmarkt, de tijdgeest en de samenleving zitten op dit soort 'boundary spanners' te wachten, aldus het werkveld.

Beoogde leerresultaten

'Samenwerking als bedrijfsmodel' is het onderscheidende profiel van de opleiding. Het beroepsprofiel is actueel en kan op de steun rekenen in het werkveld. Saxion BMER is een van de eerste in Nederland die deze profilering van samenwerking heel bewust kiest. De ambities liggen daarbij hoog, maar de transitie is nog in volle gang. Hierdoor komen de beoogde leerresultaten niet overal en altijd al even nadrukkelijk uit de verf: voor de buitenwacht zou de 'stip aan de horizon' nog wel wat duidelijker mogen. Ook het lectoraat beweegt mee in de overgang: zij willen dat hun bijdragen nog meer in dienst komen te staan van het onderwijs.

Het panel heeft geconstateerd dat de beoogde leerdoelen in de huidige situatie afdoende zijn omschreven, en passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding. Alle vereiste basiskwaliteitsaspecten zijn aanwezig, zodat het panel kan concluderen dat Standaard 1: Beoogde leerresultaten van **voldoende** kwaliteit is.

Onderwijsleeromgeving

Het auditteam stelt vast dat de opleiding op basis van het nieuwe profiel al lerende de beoogde leerresultaten naar een nieuw programma vertaalt. Het programma bevat de benodigde onderdelen om de theoretische basis, kennis en vaardigheden aan te leren. De daarin geïntegreerde praktijkcasuïstiek geeft de goede richting aan die de opleiding dan ook goed moet vasthouden, aldus het panel.

Ondertussen zijn de onderwerpen uit de 'zuilen' Management, Economie en Recht al min of meer geïntegreerd in andere programmaonderdelen. Ook komen ze vaker aan bod in de praktijkopdrachten die tegenwoordig steeds meer de nadruk hebben in het programma.

De veranderingen in het programma die nog komen, zijn nodig, en zullen het geheel alleen nog maar sterker maken. Het managementteam is nadrukkelijk bezig dit op het docententeam over te brengen. Sowieso is er ruimte voor docenten om zich te ontwikkelen, onder andere met behulp van een mobiliteitsprogramma in een multidisciplinaire samenwerking. Het is een belangrijk aspect in het personeelsbeleid als kans voor verdere professionalisering. Ook de heroriëntatie op de bijdrage van lectoraten in de opleiding is een positieve en noodzakelijke ontwikkeling in het kader van de overgang.

Het programma voldoet volgens het panel op dit moment aan de basiskwaliteit om de studenten op te leiden voor de beoogde leerresultaten. De docenten zijn deskundig en vakbekwaam, en de voorzieningen zijn aan de maat (al zou enige uitbreiding wel gepast zijn). Het panel kwalificeert Standaard 2: Onderwijsleeromgeving als **voldoende**.

Toetsing

Het auditteam constateert dat de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en beoordeling dat is gebaseerd op het academiebrede toetsbeleid. Er zijn veel en diverse toetsmomenten, en de studenten waarderen deze flexibiliteit in hoge mate. De toets- en examencommissie zijn in positie en houden de kwaliteit en procedures nauwlettend in de gaten.

Het panel is enthousiast over de (automatische) koppeling tussen de toetscommissie en de curriculumcommissie. Het oordeel van het panel over Standaard 3: Toetsing luidt: **goed**.

Gerealiseerde leerresultaten

De eindwerken zijn in de ogen van het auditteam van de vereiste basiskwaliteit. De onderwerpen zijn gevarieerd en passen bij het beroepsprofiel. De gerealiseerde eindresultaten zijn op hbo-niveau. De eindproducten representeren wat in de beroepspraktijk van een startende bedrijfskundige verwacht wordt.

De examencommissie vindt het niveau acceptabel, maar er zou nog wel een tandje bij kunnen. Daartegenover mag de omvang van de eindwerken wel wat minder, en de vormgeving wat innovatiever. Als alternatief voor de vorm zou een eindwerk misschien wat meer op een beroepsproduct kunnen gaan lijken.

De afstudeerders blijken gewenst in het beroepenveld en de samenleving, en hebben dus een goed carrièreperspectief. De opleiding is volgens het werkveld op de goede weg in het overgangstraject naar een volledig bedrijfskundige opleiding met de nadruk op samenwerking. Het panel beoordeelt Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten als **voldoende**.

Algemene conclusie

Saxion Hogeschool leidt met de hbo-bacheloropleiding BMER studenten – ook in de overgangsfase waarin de opleiding zich nu bevindt – op een deugdelijke wijze op tot startbekwame en vakdeskundige bedrijfskundigen. Het beroepsprofiel en de beoogde leerresultaten sluiten aan bij het (regionale) werkveld. Het docententeam en de afdoende voorzieningen maken het de studenten mogelijk om de gewenste leerresultaten te bereiken. De toetsing is aan de maat, en het gerealiseerde eindresultaat voldoet aan de basiskwaliteit.

Op grond van het bovenstaande en met inachtneming van de beslisregels van de NVAO, adviseert het auditteam de NVAO de hbo-opleiding Bachelor Bedrijfskunde MER van de Saxion Hogeschool in Enschede, croho-nummer 34139, voor de varianten voltijd en deeltijd, beide als **voldoende** te beoordelen, en de opleiding opnieuw voor een periode van 6 jaar te accrediteren.

Aanbevelingen

Het auditpanel geeft de opleiding op basis van de uitgevoerde audit enkele aanbevelingen mee over de heroriëntatie op lectoraten, over de onderwijsvernieuwing in relatie tot het docententeam, en over de eindproducten.

Den Haag, 14 maart 2018

R.J.M. van der Hoorn MBA CMC
voorzitter

dr. P.J.A.M. Scharpff RI
secretaris

3. INLEIDING

De hbo-bacheloropleiding Bedrijfskunde MER (BMER) maakt deel uit van de Academie Bestuur, Recht en Ruimte (ABRR) van de Saxion hogeschool in Enschede. Binnen de ABRR zijn er naast bedrijfskundige ook andere opleidingen, en wel op het gebied van (overheids)management, recht, ruimtelijke ontwikkeling, vastgoed en veiligheid.

BMER leidt op tot breed inzetbare bedrijfskundige professionals voor het regionale werkveld die de samenwerking met alle interne en externe betrokkenen hoog in het vaandel hebben.

Het profiel van de opleiding is dan ook geheel geconcentreerd rondom het motto: 'Samenwerking als bedrijfsmodel'.

Er zijn enkele varianten van de opleiding. Allereerst de voltijdse opleiding die tweemaal per jaar start, in september en in februari. Daarnaast is er een deeltijdse variant die sinds studiejaar 2016-2017 gefaseerd wordt overgeheveld naar de Saxion Parttime School. Verder is er een Versnelde route Economie voor vwo'ers, die op dit moment wordt omgevormd tot een versneld traject binnen het reguliere voltijdprogramma. Op deze twee laatste varianten zal dit rapport verder niet meer ingaan, tenzij daar een aanleiding voor is.

De opleiding Bedrijfskunde MER bevindt zich op dit moment in een overgangstraject. Ze wil zich ontwikkelen van een traditionele MER-opleiding naar een volledig bedrijfskundige opleiding. De fase waarin dit traject zich nu bevindt, laat zien dat de opleiding goed op weg is naar een bedrijfskundig curriculum waarin de MER-aspecten zijn geïntegreerd. De overgang betekent natuurlijk ook aanpassing van het curriculum en professionalisering van het docententeam om de vereiste competenties uit het beroepsprofiel over te dragen.

Visitatie

Dit rapport is geschreven na een zogenoemde Beperkte Opleidingsbeoordeling van de hbo-bacheloropleiding BMER die op 12 december 2017 is uitgevoerd door een auditpanel van onafhankelijke deskundigen. De visitatie maakt onderdeel uit van een cluster van vergelijkbare opleidingen in het hoger onderwijs. Voor deze beoordeling is het beoordelingskader 2016 van de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)¹ gebruikt.

Verbeteringen

Naar aanleiding van de vorige audit in 2009 en een interne review in 2013 heeft de opleiding een aantal ontwikkelingen doorgemaakt, waarvan de belangrijkste zijn:

- internationalisering is duidelijker in het curriculum verankerd: onder andere door gebruik van meer internationale (Engelstalige) literatuur, introductie van nieuwe vakken zoals International Business Law en Cultural Diversity, en (verplichte) deelname aan een internationale week
- beter contact met alumni: treden nu op als gastdocent, als lid van de beroepenveldcommissie, en dergelijke
- verbetering van de theoretische onderbouwing en de methodologische verantwoording in de onderzoekleerlijn

Waar dat relevant is, komen deze kwesties nog aan de orde in dit rapport.

¹ Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie, september 2016.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Bevindingen

De visie van de opleiding luidt (volgens het Onderwijs- en toetsplan): studenten ontwikkelen, coachen en trainen tot bedrijfskundige professionals die met de opgedane kennis, vaardigheden en competenties, middelen en belanghebbenden kunnen verbinden. Anders gezegd: de opleiding wil een 'bedrijfskundige opleiding' zijn voor 'samenwerkers'. Dit uitgangspunt voor de eigen visie van de BMER-opleiding is afkomstig uit het werkveld, zo heeft het panel vernomen. Het doel van de opleiding is om uiteindelijk een 'jonge bedrijfskundige als creatieve teamspeler die kan verbinden met een scherp oog voor wat er in de maatschappij gebeurt' af te leveren voor het regionale werkveld. Nut voor het beroepenveld is vooral: nieuwe kansen en mogelijkheden creëren, en betere prestaties voor bedrijven realiseren.

In dit kader hoort het panel tijdens de audit de term 'boundary spanner' vallen als de opleiding het over de uitstromer heeft. Dat is ongetwijfeld de ambitie, maar in de opleiding ziet het auditteam toch voornamelijk focus op operationeel management, en minder op samenwerking gericht dan verwacht mag worden vanuit de gekozen profilering. Daarnaast legt de opleiding het uit het landelijk profiel gekozen kernvakgebied Strategisch management uit als 'management van organisaties'. Dit alles maakt van de afstudeerder eerder een 'business controller' dan een grensverleggende netwerker.

De opleiding bevindt zich in een overgangsfase: ze maakt een ontwikkeling door van een traditionele bedrijfskundige MER-opleiding naar een volledig bedrijfskundige opleiding. Het panel heeft vastgesteld dat er niet een overall draaiboek klaarligt om die transitie te begeleiden. Aan het begin van elk studiejaar stelt de opleiding wel een teamjaarplan op waarin de plannen en ambities voor dat jaar worden vastgesteld. Zo kan bijvoorbeeld de curriculumcommissie over een langere periode het gehele curriculum voor de opleiding aanpassen.

De eigen profilering – gekozen en opgesteld in nauw overleg met het beroepenveld – heeft namelijk consequenties voor het curriculum en voor de verwerving van de benodigde kennis en vaardigheden in het opleidingsprogramma (zie standaard 2). De competenties die nodig zijn voor een professionele uitvoering van een beroep in een breed bedrijfskundig kader, zijn afkomstig uit het landelijk opgestelde beroepsprofiel. Ook andere BMER-opleidingen in Nederland zijn daarop gebaseerd. In het eigen profiel van de opleiding is duidelijk de koppeling te herkennen met kwaliteitsraamwerken zoals de Dublin Descriptoren en de BBA-standaard.

De doelstellingen van de opleiding zijn helder omschreven en de (toekomstige) studenten weten zodoende wat hen te wachten staat. Het auditteam herkent in de beoogde leerdoelen de visie, de richting en het (bachelor)niveau van de opleiding.

Het panel stelt verder vast dat er een gezonde relatie is met de beroepenveldcommissie (BVC). Hierdoor is het mogelijk de actualiteit in de onderwerpen op peil te houden.

De opleiding volgt de belangrijkste trends uit het werkveld wat betreft kenniseconomie en innovatie, kwaliteitsmanagement, digitalisering, governance en compliance, project-, programma- en risicomanagement, en internationalisering. Waar mogelijk probeert zij deze onderwerpen – eventueel in overleg met de BVC – in het onderwijs te integreren.

De BVC weet de oriëntatie en het niveau van het opleidingsprofiel op waarde te schatten en is daar tevreden over. Zij weten aan wat voor soort bedrijfskundigen de regionale arbeidsmarkt behoefte heeft. Daarom werken zij mee aan de totstandkoming en het onderhoud van het beroepsprofiel. Daarnaast bewaken zij het hbo-niveau van de opleiding, onder andere door steekproefsgewijze controle van de eindwerken en door optredens als (tweede) beoordelaar.

Uit het Strategisch Plan 2016-2020 van de hogeschool zijn voor de opleiding twee actielijnen van groot belang: focus op (Living) Technology, en praktijkgericht onderzoek en valorisatie. Dat laatste betekent dat bedrijfskundig onderzoek volgens de opleiding vooral gericht moet zijn op bedrijfsprocessen die zich in de praktijk voordoen. Het panel vindt dat een goede visie op een opleiding voor een hbo'er (die immers geen academicus is).

Met die nuttige insteek in het achterhoofd werkt de opleiding onder andere samen met de lectoraten 'Ontwikkeling werklocaties' en 'Gebiedsontwikkeling en Recht'. Deze denken mee met de opleiding over het beroepsprofiel. Daarnaast zou de opleiding willen aansluiten bij de nieuw te ontwikkelen lectoraten 'Applied data science', 'Businessmodellen' en 'Meervoudige waarde creatie in netwerken'. Het auditteam spreekt de hoop uit dat de samenwerking met de lectoraten ook zal bijdragen aan de verbetering van de onderzoeksvaardigheden van de studenten.

Weging en oordeel

De auditoren hebben geconstateerd dat de beoogde leerresultaten in het eigen opgestelde beroepsprofiel van de 'bedrijfskundige samenwerker' afdoende zijn omschreven. Alle vereiste kwaliteitsaspecten zijn in de basis aanwezig. Door de ingezette transitie komen de beoogde leerresultaten nog niet altijd en overal goed uit de verf. Het panel is ervan overtuigd dat die beoogde leerresultaten passend zijn bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding. Het beroepsprofiel is actueel en gevalideerd door het beroepenveld. Standaard 1: Beoogde leerresultaten is volgens het panel dan ook van **voldoende** kwaliteit.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Hierbij wordt rekening gehouden met de diversiteit van de toegelaten studenten. De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen en geven begeleiding. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*). Opleidingsspecifieke voorzieningen worden beoordeeld, tenzij het gaat om instellingsbrede voorzieningen waarover bij de ITK al is gerapporteerd.

Bevindingen

Programma

De opleiding BMER is samengesteld op basis van vier leerlijnen, die hieronder kort zijn samengevat. De programmaonderdelen vallen geheel of gedeeltelijk binnen een bepaalde leerlijn of een combinatie daarvan.

- kennislijn en vaardighedenlijn
kennis en vaardigheden opdoen voor de benodigde competenties en leerdoelen van de opleiding, vast te leggen in bewijsstukken;
- praktijkleerlijn
aandacht voor (actuele en relevante) opdrachten en vraagstukken uit het werkveld, gericht op de ontwikkeling van competenties en onderzoekend vermogen, uitmondend in beroepsproducten zoals adviezen, analyses, ontwerpen, en dergelijke;
- studieloopbaanlijn
studievoortgang, en ontwikkeling van competenties in het licht van de oriëntatie op de (toekomstige) loopbaan.

In het eigen profiel en het programma is veel aandacht voor duurzaamheid – onder andere gebaseerd op het rapport 'Wendbaar in een duurzame economie' – en (Living) Technology. Daarbij speelt de praktijk vanzelfsprekend een belangrijke rol. Het panel ziet dat actuele trends en kwesties in de beroepspraktijk steeds vaker als praktijkopdrachten terugkomen in het onderwijs. Zo is er ook een focus op ICT en wil de opleiding steeds meer multidisciplinair samenwerken, omdat dit in de beroepspraktijk ook gebeurt.

De opleiding is bezig vanuit het landelijke afgesproken beroepsprofiel een eigen vertaling te maken naar een curriculum waarin 'samenwerking' centraal staat. Daarmee wil de opleiding ook de competentieverwerving van de student sturen en monitoren, zo heeft het panel vastgesteld. Als voorloper op de curriculumontwikkeling is ondertussen de minor 'Samenwerking als bedrijfsmodel' in ontwikkeling.

Het panel heeft gezien dat er flink is gesleuteld aan het programma in het overgangstraject. Het curriculum 2017-2018 heeft de naam 'Bedrijfskunde' gekregen, zo staat boven de nieuwe indeling te lezen. Het programma is opgebouwd rond drie thema's: Proces en Innovatie (P&I), Omgeving en Onderneming (O&O), Management van Organisaties (MvO). Elk thema heeft een eigen coördinator die tevens lid is van de curriculumcommissie (CC).

De twee eerstgenoemde thema's komen geheel in de eerste twee studiejaar aan bod. Het thema MvO start al in het laatste kwartiel van het eerste jaar, en vindt zijn afronding in het derde studiejaar. Het auditteam constateert dat het programma duidelijk en overzichtelijk is. Het is zodanig gestructureerd dat de logische opbouw in stand blijft, ook als de volgorde waarin de student het programma volgt, enigszins varieert. Behalve die variatie is er nog meer flexibiliteit: elk semester wordt twee keer per jaar aangeboden in een gespiegeld programma. Zo kunnen studenten niet alleen in september, maar ook in februari met het programma starten. De flexibele opzet van het programma maakt het ook mogelijk te versnellen: een student kan het volledige programma in drie jaar afronden.

Dit maakt de Versnelde route Economie die speciaal in het leven was geroepen voor instroom vanuit het vwo, in feite overbodig en deze gaat dan ook verdwijnen.

De belangrijkste herzieningen in het curriculum – in het kader van de overgang naar een volledig bedrijfskundige opleiding – liggen op het gebied van kennis en vaardigheden. Er komt minder aandacht voor juridische kennis, en juist meer op het gebied van operationeel management en ICT. En verder richt de herziening van het curriculum zich meer op de nieuwe oriëntatie in het profiel: samenwerking als bedrijfsmodel. De opleiding maakt het panel duidelijk dat de basis van het curriculum niet compleet op de schop hoeft. Die basis deugt namelijk wel, aldus de opleiding, maar een herschikking gericht op het samenwerkingsprofiel en extra verankering van de praktijk erin, zullen niet misstaan. Bijvoorbeeld het minor-onderwerp 'samenwerking als business model' kan – op basis van evaluatie – gevolgen hebben voor het curriculum, en het programma bijsturen naar meer praktijkgericht onderzoek. Wat betreft de algemene vaardigheden blijven de huidige aandachtsgebieden zoals onderzoek, gedrag en taal belangrijk. Dit wil de opleiding uitbreiden met meer aandacht voor het Engels. Dat kan bijvoorbeeld door meer Engelstalige literatuur op te nemen in het curriculum. Maar de opleiding is niet van plan – zo laat zij het panel weten – ook onderwijs in het Engels te gaan verzorgen.

In het programma willen de studenten – en vooral zij die in de opleidingscommissie zitten (zie verderop) – meer praktische cases zien. Ook daarin kan de extra aandacht voor het Engels aan bod komen. Maar wat volgens hen veel belangrijker is: praktijkcases kennen een hoge integratiegraad van allerlei bedrijfskundige elementen. In de propedeuse kunnen die als probleem worden aangekaart, en in de hoofdfase in een complete case of mini-afstudeeropdracht worden uitgewerkt. De studenten presenteren aan het panel een aantal van dergelijke praktijkcases (onder andere Grolsch, VVD, Göritzlehner). In deze praktijkopdrachten kiezen de studenten in hun adviezen vooral technische oplossingen, bijvoorbeeld apps. Het auditteam vindt het jammer dat ze daarbij zelden ingaan op de samenwerkingsaspecten die bij de ontwikkeling en implementatie van dergelijke oplossingen komen kijken.

Het panel stelt vast dat in dit kader de contacten met het beroepenveld goed zijn. Er komen vandaaruit steeds meer opdrachten die in het onderwijs geïntegreerd kunnen worden: bijvoorbeeld van het Gemeentelijk Vervoer Bedrijf van Enschede, van Ikea, van een lokale pizzeria en van diverse recente start-ups. Bij deze praktijkopdrachten uit het werkveld staat niet alleen het bedrijfskundige aspect centraal, maar ook de samenwerking met andere disciplines. Dit multidisciplinaire aspect in de opleiding is in de toekomstige beroepspraktijk van studenten erg belangrijk, aldus de beroepenveldcommissie. Die heeft dan ook flink meegeholpen om het beroepsprofiel in dit opzicht bij te stellen, want het werkveld zit op zulke bedrijfskundigen te wachten.

De opleiding richt zich ook met name op de samenwerking tussen het bedrijfsleven en de overheid. Het panel stelt vast dat het nieuwe – extern gefinancierde – lectoraat Ontwikkeling werklocaties hierbij een belangrijke rol speelt. Dit lectoraat legt net als de opleiding de focus op samenwerking, en levert zo ook een belangrijke bijdrage aan het beroepsprofiel. Het panel constateert dat onderzoek op dit moment geen nadrukkelijke rol speelt in de opleiding. De betrokken lectoraten zijn vooral bezig met de ontwikkeling van (relevante) minoren.

Door de integratie van al die praktijkopdrachten in het onderwijs, is het programma erg gevarieerd. De opleiding laat het panel zien dat dit goede mogelijkheden biedt om de studenten tot de gewenste beroepsbeoefenaars te ontwikkelen. Een belangrijk onderdeel in het programma (van de voltijdse opleiding) is de managementsimulatie. Aan de hand van een fictieve case om een automatiseringsbedrijf – bouwen, verkopen, leveren en onderhouden van computersystemen – in de markt te zetten, leren de studenten wat ondernemen is. Hierbij komen de kennis en vaardigheden uit de opleiding uiteraard goed van pas.

Volgens de studenten zijn dit soort programmaonderdelen heel nuttig: daardoor worden ze opgeleid tot breed inzetbare bedrijfskundigen. En dat 'brede' blijkt een belangrijke motivatie om juist voor deze studie te kiezen. Het panel stelt vast dat de opleiding grote waarde hecht aan de ontwikkeling van het ondernemend vermogen en het bewustzijn van duurzaamheid. Deze kwaliteiten zijn noodzakelijk voor de beroepsprofessional van de toekomst.

De managementsimulatie is overigens geen onderdeel van de huidige deeltijdvariant. De opleiding heeft wel plannen om de belangrijkste onderwerpen hieruit door te geven aan de Saxion Parttime School als de deeltijdopleiding eenmaal hiervan deel uitmaakt. Denk dan aan de sales en marketing strategieën en bijvoorbeeld de financiële aspecten uit de management game.

Ook praktijkgerichte opdrachten in het programma zijn belangrijk en nuttig. De rollen die de studenten daarin roulerend spelen, staan dicht bij de werkelijkheid. Zo leert iedereen hoe het is om voorzitter of notulist te zijn, en om te presenteren of te argumenteren, te luisteren en samen te vatten.

Opleidingscommissie

Bij de vormgeving van het (nieuwe) programma van de opleiding is ook de opleidingscommissie nauw betrokken. In deze commissie zitten naast enkele docenten een aantal gemotiveerde studenten. Zij kunnen in hun achterban draagvlak creëren voor bepaalde beslissingen met betrekking tot het programma. Sowieso is er elk kwartiel een evaluatie waar bijvoorbeeld de werk- en studiedruk van de vakken onderwerp van gesprek is. Die druk kon naar aanleiding van de besprekingen verminderen door betere planning. Andere gespreksonderwerpen zijn de praktijkgerichtheid van de opleiding en de daadwerkelijke toepassingsmogelijkheden van de stof en de opdrachten. Zo zijn na uitgebreid overleg diverse fictieve opdrachten vervangen door echte casuïstiek uit de beroepspraktijk.

De opleidingscommissie heeft nog enkele andere ambities op het verlanglijstje. Zo zouden ze de mogelijkheden om te versnellen in de studie wel willen uitbreiden, en de rol van de studieloopbaanbegeleider actiever willen maken. Meer feedback op het aspect samenwerking in de opleiding zou niet misstaan. Ook een service desk voor de begeleiding bij het afstuderen staat op het wensenlijstje. Uiteindelijke doel is om de kwaliteit en het niveau van de opleiding verder te verhogen.

De deeltijdstudenten blijken niet in de opleidingscommissie te zijn vertegenwoordigd, zo heeft het panel vastgesteld. Zij communiceren voornamelijk via de studieloopbaanbegeleider met de opleiding, en zo kan hun inbreng vanuit de praktijk toch ook in het onderwijsaanbod terechtkomen.

Didactiek

Het didactisch concept van de opleiding – beschreven in het Onderwijs- en toetsplan – volgt de visie van de academie ABRR. In de vertaling van de vier leerlijnen daarin – praktijk-, kennis-, vaardigheden- en studieloopbaanlijn – naar het eigen programma, ziet het panel dat de opleiding een nieuwe onderwijs-evaluatiecyclus heeft ingevoerd. Hierbij staat het overleg tussen de opleidingscommissie, de studenten en de studieloopbaanbegeleider(s) centraal.

Het auditteam stelt vast dat de opleiding enkele belangrijke didactische verbeterpunten nastreeft:

- studenten moeten meer de regie over hun eigen studie gaan nemen, waarbij de docenten meer gaan uitdagen (bijvoorbeeld via probleemgestuurd onderwijs, 'flipping the classroom'-concepten, en dergelijke);
- in het programma mogen nog veel meer samenwerkingselementen komen;
- de afzonderlijke zuilen management, economie en recht uit het oude programma moeten opgaan in een veel breder bedrijfskundig totaalplaatje;

- bij het afstuderen wil de opleiding zich meer richten op beroepsproducten die ook in de beroepspraktijk voorkomen; hoewel de methodologische verantwoording voor de totstandkoming van zulke beroepsproducten belangrijk is, wil de opleiding niet alleen focussen op deze verantwoording;
- aan het eind van de hoofdfase moet een portfolio of examendossier beschikbaar komen, waarin de verworven competenties zijn verantwoord;
- de beroeps- en eindproducten mogen wel wat innovatiever: liever powerdocs dan lange werkstukken, pitches in plaats van presentaties, en dergelijke.

De studenten geven de opleiding over het algemeen een goede beoordeling (NSE 2017). Het panel stelt vast dat zij waardering hebben voor het programma om de benodigde kennis en vaardigheden aan te leren, en voor de studeerbaarheid en de praktijkgerichtheid van de opleiding. Over concepten als 'flipping the classroom' is niet iedereen even enthousiast. De studenten vinden het jammer dat ze sommige aangeschafte boeken niet of nauwelijks gebruiken.

Volgens de studenten is er behoefte aan meer aandacht voor digitalisering en voor Engels (zonder de Nederlandse markt uit het oog te verliezen). Verder zouden er wat meer juridische onderwerpen in het curriculum moeten komen, liefst geïntegreerd in andere modules. De studenten zouden wel wat meer contacten en informatie willen uitwisselen met de lectoraten. De informatievoorziening zou over de hele linie trouwens wel beter kunnen. De opleiding geeft aan dat dit op de verbeteragenda is gezet.

Internationalisering

Er is weliswaar aandacht voor het Engels – bijvoorbeeld in verband met de toenemende internationale handel en wandel van het bedrijfsleven – maar toch richt de opleiding vooral de aandacht op de regio. En dan eigenlijk alleen de Nederlandse, want structurele contacten met de belendende Duitse regio zijn er nauwelijks. De BVC laat het panel weten dat dit ook niet erg interessant is, met uitzondering dan misschien van de transportsector.

De directe omgeving is eigenlijk het belangrijkste, zo geeft de opleiding aan. En de professional moet zich daarin vooral bewust zijn van de diverse culturele aspecten en verschillen in de samenleving.

Overigens mag een student ook internationaal afstuderen. De opleiding heeft onder andere een exchangeprogramma op stapel staan gebaseerd op het curriculum van het derde jaar. In internationale projecten speelt interculturaliteit een belangrijke rol.

Personeel

De docenten van de opleiding zijn deskundig en vakbekwaam. Alle medewerkers zijn master en beschikken over de benodigde certificaten zoals BKE/SKE. De NSE laat goede scores zien voor de docenten, al vindt niet iedereen hen even inspirerend. De hoge werkdruk die in eerdere audits al aan het licht was gekomen, is weliswaar aangepakt door de opleiding, maar ondertussen nog altijd niet echt gedaald. Daarbij hebben onder andere bezuinigingen een rol gespeeld.

Maar ook het overgangstraject dat is ingezet om van BMER naar een 'echte' bedrijfskundige opleiding te ontwikkelen, blijkt voor het personeel een extra belasting. Het veranderingsproces met de focus op het samenwerkingsprofiel betekent dat de docenten en hun rollen in het onderwijsproces moeten veranderen. De een is daar natuurlijk enthousiaster over dan de ander: sommigen moeten gestimuleerd worden, anderen juist geremd. In het team is hierover dan ook veel onderling overleg. Daarnaast vindt na elk kwartiel evaluatie van de docenten plaats, en is er overleg met de opleidingscommissie.

Het opleidingsmanagement overlegt ook druk mee: zij wil met iedereen in gesprek blijven, ook met hen die de verandering lastig vinden.

Konden docenten eerder nog enkel en vooral specialist zijn, nu moeten zij ook multidisciplinair en vakoverstijgend kunnen denken en werken. Uiteindelijk wil het MT iedereen naar de 'stip aan de horizon' leiden: de studenten de bagage verschaffen om toepassingsgericht samen te werken.

De 'lat ligt hoog': de hbo-bedrijfskundige van Saxion moet zich tot een 'boundary spanner' ontwikkelen die werkt op basis van praktijkgericht onderzoek.

Voor de teamontwikkeling op de lange termijn heeft de opleiding voor het personeel een mobiliteitsprogramma opgesteld. Het doel is het multidisciplinaire samenwerkingsveld binnen de academie te benutten voor de ontwikkeling van de eigen docenten, en eventueel collega's van andere opleidingen 'binnen te halen' voor de opleiding. Tevens hoopt het managementteam docenten die zich niet kunnen vinden in de nieuwe visie op het curriculum de gelegenheid te bieden een functie bij een andere opleiding binnen Saxion te vinden. Daarnaast wil de opleiding met het mobiliteitsprogramma kennisverrijking bieden, draagvlak creëren en de werkdruk verlagen. Het panel vindt dit initiatief een compliment waard!

Voorzieningen

Tijdens de audit hebben de panelleden enkele typische lessituaties van de opleiding bezocht. Een daarvan – de management game – was voor de gelegenheid in één ruimte samengebracht om een overzicht te geven. Normaliter heeft ieder team in de game wel een eigen ruimte ter beschikking. Het panel heeft tijdens de rondleiding kunnen vaststellen dat de voorzieningen over het algemeen in orde zijn. Daarbij was in ieder geval voldoende gelegenheid om zowel met studenten als met docenten de organisatorische gang van zaken te bespreken. In beide geleidingen waren geluiden te horen dat de beschikbare capaciteit van de lesfaciliteiten niet erg groot is. De voornaamste oorzaak lijkt in recente bezuinigingen te liggen.

Weging en oordeel

Het panel heeft vastgesteld dat het programma van de opleiding BMER goed in elkaar zit, en in lijn is met de beoogde leerdoelen. Door de uitgebreide herziening van het programma zal het curriculum wel hier en daar worden aangepast, maar het kan over het algemeen na een herschikking gehandhaafd blijven. Het panel denkt dat het programma na de overgangsfase een integraal bedrijfskundig karakter zal krijgen waarin de profilering met samenwerking goed vorm zal krijgen.

De opleiding beschikt over een team van deskundige docenten om het programma vakbekwaam over te dragen op de studenten. Niet iedereen is laaiend enthousiast over het overgangstraject en de vernieuwingen in het programma, maar het ambitieuze managementteam houdt iedereen bij de les.

De voorzieningen zijn afdoende, maar kunnen nog wel wat uitbreiding gebruiken. Het auditteam beoordeelt Standaard 2: Onderwijsleeromgeving als **voldoende**.

4.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De eisen zijn helder voor de studenten. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Bevindingen

Het toetsbeleid is op academie-niveau geregeld. De curriculumcommissie is verantwoordelijk voor de samenstelling van het toetsprogramma en legt dit ter goedkeuring voor aan de examencommissie (EC). Deze bewaakt de toetskwaliteit en doet hier jaarlijks verslag over. De te toetsen competenties zijn – behalve aan de Dublin Descriptoren – gekoppeld aan de diverse opleidingsmodules en uitgeschreven naar allerlei indicatoren die met behulp van het Zelcom-model worden getoetst. Daarin spelen naarmate de studie vordert zelfstandigheid en complexiteit dus een steeds grotere rol.

Het panel heeft vastgesteld dat de examencommissie regelmatig een kwaliteitscheck uitvoert op de eindwerken die resulteert in een eigen oordeel. De EC koppelt al haar bevindingen terug naar de opleiding, en werkt zo mee aan de kwaliteitsborging van toetsing en eindniveau.

De opleiding gebruikt een breed palet aan toetsvormen, waaronder ook diverse digitale varianten. Ze kiest daaruit de meest geschikte toetsvorm voor bepaalde opleidingsmodules of leerdoelen. Zo zijn er schriftelijke kennistoetsen met open of met meerkeuzevragen, maar ook assessments waarin presentatie- en gespreksvaardigheden worden getoetst. Sommige vaardigheden komen ook aan bod bij de beroepsproducten die de student moet opleveren. Sowieso bepaalt het leerdoel of de soort opleidingsmodule vaak welke toetsvorm gewenst is. Het toetsbeleid van de academie schrijft voor hoe de betrouwbaarheid van de toetsen gewaarborgd dient te zijn: gebruik van voldoende meetpunten, eenduidige rubrics, beoordelingsinstrumenten met modelantwoorden, en dergelijke. Als een toets over 6 EC of meer gaat, zijn er minimaal twee beoordelaars. Na een toets vindt altijd een evaluatie en analyse plaats.

De beoordelaars zijn afdoende geschoold en bekwaam, en krijgen duidelijke beoordelingsinstructies met criteria. Ook de studenten hebben vooraf de beschikking over de nodige informatie over de toetsen en de beoordeling ervan.

De opleiding werkt met toetsmatrijzen om de validiteit van de toetsen te borgen. Daarin staan de beschrijvingen van de beoogde leerdoelen, het niveau en de zwaarte van de toets, en de relatie met de te toetsen competentie(s). In mondelinge en schriftelijke feedback naar aanleiding van de toetsing krijgen de studenten inzicht in hun zwakke en sterke punten. Deze feedback vindt plaats via formulieren of op ingeroosterde inzagemomenten.

De toetscommissie (TC) monitort of alle competenties die de studenten dienen te beheersen, in de toetsen aan bod komen, en hoe vaak dat gebeurt. De TC ziet er verder op toe dat de ontwikkeling en samenstelling van de toetsen in handen is van examenbevoegde medewerkers. Daarnaast controleert de commissie – soms met behulp van Cognos – of er (waar nodig) volgens het vier-ogenprincipe gewerkt is. Ook hierover is terugkoppeling naar de opleiding. Het panel stelt met tevredenheid vast dat de opleiding een belangrijke link tussen de curriculuminhoud en de toetsing heeft gecreëerd. Een lid van de toetscommissie is namelijk automatisch ook lid van de curriculumcommissie.

Uit de gesprekken tijdens de audit met de opleidingscommissie en het -management blijkt dat er nog wel wat meer toetsevaluatie mag plaatsvinden. Zo zou bijvoorbeeld vast te stellen zijn of de samenwerkingscomponent in het programma wel voldoende uit de verf komt. In het licht van de onderwijsvisie van de opleiding mag volgens het panel 'leren met en van elkaar' ook wel meer nadruk krijgen.

Dit zal ongetwijfeld de adequate toetsing en de feedback over de samenwerkingscompetentie(s) aanzienlijk verbeteren. Hierbij kan ook landelijke samenwerking, afstemming of kallibratie met collega-opleidingen erg nuttig zijn.

Studenten

Door het gespiegelde programma dat de opleiding aanbiedt, ontstaan er veel toetsmomenten. De studenten zijn heel tevreden over deze flexibele mogelijkheden, en ook het panel vindt dit een sterk punt.

De afwisselende toetsvormen kunnen ook op de tevredenheid van de studenten rekenen. Zij vinden dat de diverse manieren waarop ze moeten blijk geven van hun kennis, toepassing, inzicht en analyse passen bij de didactiek en het programma van de opleiding.

Meeliften blijft een lastig te ontdekken of te voorkomen verschijnsel. De opleiding geeft het panel te kennen dat ze dit zoveel mogelijk probeert te ondervangen via feedback, zelfreflectie, peer review en ook onderling overleg om te bepalen wie wat heeft bijgedragen in de samenwerking bij projecten of opdrachten.

Weging en oordeel

De toetsing is gebaseerd op het academiebrede toetsbeleid, het panel constateert dat die adequaat en afwisselend is. Er zijn veel en diverse toetsmomenten, en de studenten waarderen deze flexibiliteit in hoge mate. De toetscommissie en de examencommissie zijn goed in positie. Zij waken nauwgezet en deskundig over de kwaliteit van de toetsing. Sterk punt vindt het panel de (automatische) combinatie van het lidmaatschap van de toets- en de curriculumcommissie. Het auditteam beoordeelt Standaard 3: Toetsing dan ook als **goed**.

4.4. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Het panel heeft voorafgaande aan de audit een steekproef bestudeerd van vijftien eindwerken van afgestudeerden van de opleiding BMER. Met uitzondering van één eindwerk kunnen de panelleden zich vinden in de cijfers van de beoordelaars van de opleiding. Soms zijn die cijfers wel wat aan de flatteuze kant, maar over het algemeen klopt de cesuur in de eindwerken. Bij één eindproduct vraagt het panel zich af of de 'voldoende' terecht was. De oorzaak voor de twijfel ligt in de (veel te) brede opzet van de onderzoeksvragen. Het panel zou liever zien dat de student zich had beperkt tot wat 'kleinschaliger' onderzoek.

De onderwerpen van de eindwerken zijn overigens wel heel gevarieerd en passen bij het landelijk opgestelde beroepsprofiel. De opleiding geeft aan dat ze voor ongeveer de helft gaan over strategische positionering of over proces management. Dat sluit volgens de beroepenveldcommissie goed aan bij de behoefte in het werkveld. De BVC stelt dat de markt zit te wachten op de bedrijfskundigen die Saxion opleidt. Het panel is wel van mening dat de relatie tussen de te realiseren leeruitkomsten en de beoordelingsformulieren van het afstudeertraject transparanter zou mogen zijn.

Het werkveld is tevreden over de eindwerken en beoordeelt de gerealiseerde beroepsproducten evident op hbo-niveau. Zij vinden de insteek van de opleiding gebaseerd op 'samenwerking als bedrijfsmodel' voor de beroepsomgeving erg belangrijk. In de huidige individualistische maatschappij is 'samenwerking' een sleutelwoord, zo laat de BVC het panel weten.

De examencommissie – die op hogeschoolniveau opereert in twee kamers, een voor Enschede en een voor Deventer – concludeert op basis van hun steekproeven dat de kwaliteit en het niveau van de eindwerken voldoende is. Ook de BVC bewaakt het niveau van de opleiding, onder andere door steekproefsgewijze controle van de eindwerken en door commissieleden te laten optreden als (tweede) beoordelaar.

De studenten zijn tevreden over het gerealiseerde eindniveau. Ze hebben daardoor goede vooruitzichten en kansen op een succesvolle carrière in het (regionale) werkveld.

De afgestudeerden gaan voornamelijk aan het werk in het (commerciële) bedrijfsleven in functies als adviseur of accountmanager.

In de gesprekken tijdens de audit komt naar voren dat er op dit moment nog niet een portfolio bestaat waarin de student de ontwikkeling van zijn competenties kan vastleggen. De opleiding zou dit wel graag willen en heeft dat als ambitie hoog op de agenda staan (zie ook onder Standaard 2).

Een andere wens op de verlanglijst is dat de eindwerken behoorlijk korter moeten worden. Dit is een kwestie die ook in andere opleidingen BMER aan de orde is: hoe passend is het in de huidige beroepsomgeving om uitgebreide stapels papier als eindproduct in te leveren. De examencommissie heeft zich er ondertussen ook mee bemoeid: zij vinden dat de eindwerken maximaal 40 pagina's mogen beslaan!

Weging en oordeel

De eindproducten die de afstudeerders van de opleiding BMER genereren, zijn wat betreft inhoud en uitwerking alleszins deugdelijk. De onderwerpen passen bij het beroepsprofiel van de bedrijfskundige waaraan in de regionale markt behoefte is. De eindwerken laten zien dat de opleiding op hbo-niveau is.

Het werkveld is tevreden over de gerealiseerde leerresultaten en bevestigt het belang van de nadruk op samenwerking in de profilering van de opleiding. Het panel stelt vast dat Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten aldus van **voldoende** kwaliteit is.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

De hbo-bacheloropleiding Bedrijfskunde MER van Saxion Hogeschool leidt op afdoende manier op voor breed inzetbare bedrijfskundige professionals. Het beroepsprofiel is in overeenstemming met landelijke afspraken en heeft een eigen inkleuring gekregen door de focus op 'samenwerking'. Het door het werkveld gevalideerde profiel is actueel en passend bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding. De opleiding heeft een gedegen programma dat geleidelijk wordt aangepast aan het nieuwe profiel.

De toetsing is goed georganiseerd, de betrokken commissies zijn in control.

Het gerealiseerde eindniveau voldoet aan de vereiste basiskwaliteit. De opleiding genereert zo al met al de professionals waar het (regionale) werkveld op zit te wachten.

Op grond van het bovenstaande en met inachtneming van de beslissingsregels van de NVAO, adviseert het auditpanel de NVAO de hbo-opleiding Bachelor Bedrijfskunde MER van Saxion Hogeschool in Enschede, croho-nummer 34139, voor de varianten voltijd en deeltijd, beide als **voldoende** te beoordelen, en de opleiding opnieuw voor een periode van 6 jaar te accrediteren.

6. AANBEVELINGEN

Het auditpanel zou naar aanleiding van de uitgevoerde audit bij de hbo-opleiding Bachelor Bedrijfskunde MER van de Saxion Hogeschool, nog onderstaande overwegingen willen meegeven.

Lectoraten

De samenwerking met bestaande en nieuwe lectoraten is belangrijk voor de opleiding. Het panel hoopt dat hierdoor de onderzoeksvaardigheden van de studenten zullen toenemen. Een positieve inbreng van de lectoraten zal ongetwijfeld tot de gewenste onderzoekende houding leiden.

Vernieuwing

De ingezette onderwijsvernieuwing betekent dat de opleiding volop in ontwikkeling is. Zo'n overgangstraject betekent meestal ook extra werkdruk voor alle betrokkenen. Het panel adviseert de opleiding om steeds de contouren van de gedefinieerde 'stip aan de horizon' – i.c. het samenwerkingsprofiel – aan het personeel helder te maken. Bijvoorbeeld een overzichtelijk totaalplan inclusief tijdlijn met gerealiseerde stappen en volgende acties, zou verhelderend kunnen werken. Duidelijkheid betekent meestal ook afname van werkdruk.

Eindproducten

In sommige eindproducten is de geformuleerde onderzoeksvraag nogal breed, het panel zou liever wat 'kleinere' onderwerpen of meer afbakening in de eindproducten willen zien. Hierdoor kan de kwaliteit van de eindproducten flink toenemen. Het auditteam denkt bovendien dat het tijd is geworden om af te stappen van grote documenten als eindproduct, en liever te kiezen voor modernere vormen die ook in de beroepspraktijk worden gebruikt. Denk aan managementrapportages, powerdocs of pitches. Het panel beveelt aan om bij deze overgang naar andere vormen van afstuderen in de nieuw te ontwerpen beoordelingsformulieren van de afstudeerwerken helder aan te geven welke onderdelen aantonen dat de student de voor Bedrijfskunde MER beoogde leerresultaten heeft gerealiseerd.

BIJLAGE I**Scoretabel**

Scoretabel paneloordelen Saxion Hogeschool Hbo-bachelor Bedrijfskunde MER voltijd en deeltijd	
Standaard	Oordeel
	Voltijd en deeltijd
Standaard 1: Beoogde leerresultaten	v
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	v
Standaard 3: Toetsing	g
Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten	v
Algemeen eendoordeel	v

BIJLAGE II Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Beperkte Opleidingsbeoordeling t.b.v. hbo-bacheloropleiding Bedrijfskunde MER – Saxion hogeschool – Datum audit: 12 december 2017

Tijd	Gesprekspartners (incl. functies/rollen)	Gespreksonderwerpen
08.00 – 08.15	Inloop & ontvangst auditpanel	
08.15 – 09.00	Vooroverleg auditpanel	- vooroverleg - bestudering documenten ter inzage
09.00 – 09.45	Studentparticipatie en Kwaliteitszorg - Ir. J (Jos) Keulstra, lid OC - Dhr. R. (Reinier) de Jong MBA, lid OC - Mevr. D. (Danielle) Jongman, OC lid 4e jaar - Dhr. S. (Sibert) van Raaij, OC lid 3e jaar - Dhr. Y. (Yorick) van Schijndel, februari instroom, 2e studiejaar - Mevr. R. (Romy) ter Heide, 2e jaar - Mevr. L. (Larissa) Pals, VWO route, 1e jaars - Mevr. J. (Jacqueline) Businge, deeltijd 3 ^e jaar	- Invulling evaluatiecyclus vanuit het oog van de student - Toelichting / aanvulling van OC studenten op punten aangehaald in hoofdstuk door geschreven door studenten in zelf-evaluatie
09.45 – 10.00	Pauze / Intern overleg auditpanel	- intern overleg - bestudering documenten ter inzage
10.00 – 10.45	Bijwonen kenmerkende onderwijssituaties Het panel wordt in de gelegenheid gesteld om lessen die op dat moment aangeboden worden bij te wonen en te spreken met de studenten in de les. Programma bestaat uit vakken uit kwartiel 2, voor zover roostering dat toelaat.	- Vormgeving van onderwijs (status quo) - Vormgeving van onderwijs (plannen naar toekomst) - Panel is in gelegenheid om na bijwonen van (gedeelte) van les te spreken met studenten zonder aanwezige docent (+/- 15 min.)
10.45 – 11.00	Pauze / Intern overleg auditpanel	- intern overleg - bestudering documenten ter inzage
11.00 – 11.45	Studenten presenteren praktijkopdrachten Studenten presenteren resultaten van diverse praktijkopdrachten uit de opleiding die niet ter sprake kunnen komen tijdens het lesbezoek vanwege roostering.	- 1 à 2 voorbeelden van adviesvaardigheden - Project Multiply, onderdeel van innovatief ondernemen - Mini-afstudeeropdracht
11.45 – 12.00	Pauze / intern overleg panel	- intern overleg - bestudering documenten ter inzage
12.00 – 12.45	Gesprek met docenten - Drs. T. (Thijs) Mulder (eigen deskundigheid docenten), VT - Mr. M. (Mirian) Berghorst (coördinator deeltijd opleiding oude stijl), DT - Drs. M. (Marloes) ter Haar -Wieferink (vormgeving programma, praktijkcomponenten, lectoraat), VT - Drs. G. (Guus) van Dongen (vormgeving programma, curriculum voorzitter, internationalisering) - Drs. J. (Jacqueline) Dalhuisen (praktijkcomponenten / stage) Drs. V. (Vincent) ter Horst (afstuderen, VT & DT)	- Samenhangende onderwijsleeromgeving: - inhoud en vormgeving programma - eigen inkleuring programma - praktijkgerichtheid onderwijs - taalbeleid - onderzoekslijn - interactie onderwijs en onderzoek - stage/afstuderen - internationalisering - toetsing - aansluiting instromers en studierendement - relatie docenten beroepenveld - professionalisering docenten
12.45 – 13.30	Lunch auditpanel	- intern overleg
	Open spreekuur	- bestudering documenten ter inzage
	Materiaalinzage	

Tijd	Gesprekspartners (incl. functies/rollen)	Gespreksonderwerpen
13.30 – 14.15	Visie opleiding Opleidingsmanagement: - Mr. S. (Stephanie) ter Borg - directeur - Drs. Ing. P. (Pascal) Heynen - opleidingsmanager - Dr. M. (Maarten) Cuijpers - teamleider BKM	<ul style="list-style-type: none"> - Beleid en organisatie - Eigenheid opleiding / positionering & profilering - Ambities - Hbo-niveau - Relatie beroepenveld - Internationale oriëntatie - Praktijkgericht onderzoek - Personeel (kwaliteit en kwantiteit)
14.15 – 14.30	Pauze / Intern overleg auditpanel	<ul style="list-style-type: none"> - intern overleg - bestudering documenten ter inzage - bepalen pending issues
14.30 – 15.15	Examencommissie (waaronder toetscommissie) - Drs. H (Hans) Slaghekke, voorzitter examencommissie - Mr. C.E. (Christine) Vording, voorzitter toetscommissie - M.G.A. (Margo) Wesselink, lid examencommissie, coördinator deeltijdopleiding - Ir. K. (Karin) Thomassen, lid toetscommissie	<ul style="list-style-type: none"> - bevoegdheden, taken en rollen - relatie tot het management - relatie tot de toetscommissie - kwaliteitsborging toetsen en beoordelen - kwaliteitsborging afstuderen
15.15 – 15.30	Pauze / Intern overleg auditpanel	<ul style="list-style-type: none"> - intern overleg - bestudering documenten ter inzage
15.30 – 16.00	Werkvelddeskundigen & lectoraten - Dr. K.E. (Kjell Erik) Bugge, lector Ontwikkeling Werklocaties - Dr. J. (John) van 't Hof, lector Gebiedsontwikkeling en Recht - E. (Erwin) Bredschneider, lid beroepenveldcommissie - M. (Michel) Wildenborg, lid beroepenveldcommissie	<ul style="list-style-type: none"> - Praktijkgericht onderzoek - Verbinding onderwijs & onderzoek - andere wensen vanuit het werkveld - eigen inkleuring opleiding - stage en begeleiding - gerealiseerd niveau
16.00 – 16.15	Pending issues	(niet van toepassing)
16.15 – 17.00	Intern overleg auditpanel	- bepaling voorlopige beoordeling
17.00	Terugkoppeling	

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende opleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland' van September 2016. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het panel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het panel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditteam zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de opleiding.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditteam geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditteam met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Om te kunnen beoordelen of de beoogde leerresultaten worden behaald, heeft het auditpanel een selectie van eindwerken bestudeerd overeenkomstig de NVAO-richtlijn 'beoordeling eindwerken'.

Het oordeel van het auditteam, vastgelegd in een conceptrapport, werd aan de betreffende opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scores. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, September 2016'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.

Indien een opleiding onder één croho-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Beperkte opleidingsbeoordeling

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' als i) standaard 1 'onvoldoende' is; of ii) een of twee standaarden 'onvoldoende' zijn en herstel binnen twee jaar niet realistisch en haalbaar is; of iii) drie of vier standaarden 'onvoldoende' zijn.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'voldoende' zijn indien ten minste twee standaarden 'voldoende' zijn, waaronder in elk geval standaard 1, en herstel van de tekortkoming(en) bij de 'onvoldoende' standaarden realistisch en haalbaar is binnen twee jaar.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien ten minste alle standaarden minimaal voldoende zijn en twee standaarden als 'goed' worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien ten minste alle standaarden minimaal 'voldoende' worden bevonden en twee standaarden als 'excellent' worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.

BIJLAGE III Lijst geraadpleegde documenten

De belangrijkste geraadpleegde documenten:

- Kritische reflectie opleiding
- ABR&R Afstudeerevaluatie studenten Bedrijfskunde MER 2016-2017
- ABR&R Afstudeerevaluatie studenten BKM VWO-route Economie 2016-2017
- Afstudeerlijst BKM 2014-2017 ABR&R
- Competentiekaarten BKM
- Competentieprofiel en BOKS BKM 2017-2018
- Curriculum BKM 2013-2016
- Examinatoren BKM 2017-2018
- HBO monitor Bedrijfskunde MER 2016
- Intakeprocedure verkorte studieroute BKM Compact
- Internationalisering BKM Beleid 2012-2016
- Kwartievaluatie BKM kwartiel 2 2016-2017
- Landelijk opleidingsprofiel Bedrijfskunde MER
- Medewerkerstevredenheidsonderzoek BKM 2015
- MTO ABRMER 2013
- Notulen opleidingscommissie
- NSE 2017 Opleidingsrapportage BKM
- Onderwijs- en toetsplan BKM 2016-2017
- Onderzoeksvaardigheden weeflijn BKM
- Profielschets beroepenveldcommissie
- Stage evaluatie studenten BKM maart 2017
- Teamjaarplan BKM 2016-2017
- WTO afstuderen BKM 2016-2017
- WTO stage BKM 2016-2017 sept 2017
- Representatieve selectie van handboeken en overig studiemateriaal.

Het auditpanel heeft de volgende eindwerken bekeken²:

Aantal	Studentnummer	Variant	Afstudeerjaar
1	109501	Voltijd	2016
2	120396	Voltijd	2016
3	124333	Voltijd	2016
4	306722	Voltijd	2016
5	312498	Deeltijd	2015
6	330764	Voltijd	2017
7	335729	Voltijd	2017
8	341952	Voltijd	2017
9	345578	Voltijd	2017
10	347489	Voltijd	2017
11	347583	Voltijd	2017
12	352776	Voltijd	2017
13	354049	Deeltijd	2017
14	407364	Versnelde Route Economie	2017
15	409620	Deeltijd	2017

² Om redenen van privacy zijn hier uitsluitend de studentnummers weergegeven. Namen van de afgestudeerde studenten en de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditteam.

BIJLAGE IV Overzicht auditpanel

Naam visitatiegroep:	HBO Bedrijfskunde MER Noord-Oost Nederland
----------------------	--

Korte functiebeschrijvingen (cv's) van de panelleden die deelnamen aan het auditpanel van de in dit beoordelingsrapport beschreven opleiding.

Naam (inclusief titulatuur)	Korte functiebeschrijving
Dhr. R.J.M. van der Hoorn MBA CMC	De heer Van der Hoorn is een van de directeuren van de Hobéon Groep en heeft binnen het hoger onderwijs ruime ervaring met audits. Daarnaast houdt hij zich onder andere bezig met financieel economische vraagstukken voor hoger onderwijsinstellingen.
Mevr. Drs. H.M. Moesker	Mevrouw Moesker is hogeschooldocent bij de Hanzehogeschool Groningen aan het Instituut voor Bedrijfskunde. Tevens is zij daar actief als beleids- en onderwijsadviseur en programmamanager van de Master Talentontwikkeling & Diversiteit.
Dhr. E. De Seranno, MBA	De heer De Seranno is eigenaar van Samenwerkingskunde.nl en heeft als academiedirecteur en als projectleider en senior onderzoeker bij HZ University of Applied Sciences gewerkt, waarvoor hij nog steeds opdrachten vervult.
Dhr. F. Tawfik	De heer Tawfik is student Bedrijfskunde aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.

Dhr. Dr. P.J.A.M. Scharpff RI	Is NVAO-getraind secretaris.
-------------------------------	------------------------------

Op 24 juli 2017 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de opleiding HBO Bedrijfskunde MER van Saxion Hogeschool, onder het nummer 005936.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende ten minste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl